മാഗചാ അധ്യായ   പുഢചാ അധ്യായ

ശ്രീഗർഗസംഹിതാ

അശ്വമേധഖണ്ഡഃ - വിംശോഽധ്യായഃ

ഉപലങ്കാവിജയമ് -

ഗർഗ ഉവാച -
അഥാസുരാണാം മധ്യേ വൈ സ്ഥിത്വാ രാജൻ
രുഷാന്വിതഃ ..
ആഭിപ്രായം ഭീഷണം ച ബകഃ പപ്രച്ഛ രാക്ഷസഃ ..1..
കിമർഥം യാദവൈഃ സാർദ്ധം
യുദ്ധമാസീത്ത്യണോപമൈഃ ..
ത്വം ച യത്ര ഗതോ മൂർച്ഛാം രാക്ഷസാ നിഹതാ
അഹോ ..2..
ഇത്യുക്തഃ സ ബകേനാപി ഭൂത്വാ രാജന്നവാങ്മുഖഃ ..
ഹയമേധതുരംഗസ്യ വാർതാം സർവാമവർണയത് ..3..
ശ്രുത്വാ പുത്രസ്യ വചനം ഗൃഹീത്വാ സ്വഗദാം ബകഃ ..
വിവേശ യദുസൈന്യേ വൈ ജ്വലനസ്തു യഥാ വനേ
..4..
പദ്ഭ്യാം മമർദ പാണിഭ്യാം യാദവാൻസംമുഖേ ഗതാൻ ..
ഭുജാഭ്യാം ഗദയോ സിംഹോ പ്രസുപ്[illegible]ശ്ച മൃഗാന്യഥാ
..5..
ഹ[illegible]ശ്ചിക്ഷേപ ഗഗനേ ഗ[illegible]ശ്ചൈവ ര[illegible]സ്തഥാ ..
ന[illegible]ശ്ച ഭക്ഷയൻ യുദ്ധേ ശബ്ദം ചക്രേ ബകോ ബലീ

..6..
നനാദ തേന ലോകൈശ്ച വിശ്വം ശബ്ദേന യാദവ ..
ജാതാ ച ബധിരീഭൂതാ പൃഥിവ്യാം ജനമണ്ഡലീ ..7..
അഥ തസ്യാപി യുദ്ധേന വിപരീതേന യാദവാഃ ..
ഹാഹേതിവാദിനഃ സർവേ ബഭൂവുഃ ഖിന്നമാനസാഃ ..8..
ബാധ്യമാനാം ച സ്വാം സേനാം രാക്ഷസേന ദുരാത്മനാ
..
ഭൃശം നിരീക്ഷ്യ തപ്തോഽഭൂത്സാംബോ
ജാംബവതീസുതഃ ..9..
ഗൃഹീത്വാ പംച നാരാചാൻകോദംഡേ ചണ്ഡവിക്രമഃ ..
നിധായാശു മുമോചാഥ ബകസ്യോപരി മാനദ ..10..
തേ ബാണാസ്തച്ഛരീരം വൈ ഭിത്വാ രാജന്മഹീതലമ് ..
വിവിശുസ്തേ തു ഗത്വാ വൈ പപുർഭോഗവതീജലമ്
..11..
സ ഹതസ്തു ശരൈ രാജൻപപാത ചാലയന്മഹീമ് ..
പുനരുത്ഥായ ച ബകോ നനാദ ജലദസ്വനഃ ..12..
പുനർജാംബവതീപുത്രോ ജഘ്നേ തം പംചഭിഃ ശരൈഃ
..
തൈർബാണൈർവിഭ്രമൻസോഽപി ലംകായാം
നിപപാത ഹ ..13..
ആഗത്യ ത്രിശിഖം രക്ഷസ്ത്രിശൂലം ജ്വലനപ്രഭമ് ..
രാജൻസാംബായ ചിക്ഷേപ പ്രസൂനമിവ ഹസ്തിനേ
..14..
ത്രിശൂലമാഗതം ദൃഷ്ട്വാ സാംബോ ബാണേന ലീലയാ ..
ചിച്ഛേദ പ്രധനേ ശീഘ്രം നാഗം നാഗാംതകോ യഥാ ..15..
തതോ നീത്വാ ഗദാം ഗുർവീം ബകസ്തു രണദുർമദഃ ..
സാംബസ്യ തുരഗാൻ രാജഞ്ജഘാന സാരഥിം തഥാ
..16..
രഥം ചൈവ പതാകാം ച ഹത്വാ സാംബമുവാച ഹ ..

രഥമന്യം സമാരുഹ്യ യുദ്ധം കുരു മയാ സഹ ..17..
വിരഥം ത്വാമധർമേണ ന ഹനിഷ്യാമ്യഹം രണേ ..
ഇതീരിതോഽസൗ ദൈത്യേന ഹസൻകിംചിദ്രുഷാന്വിതഃ
..18..
ശീഘ്രം ജഘാന ഗദയാ ഹൃത്കപാടേ ബകസ്യ ച ..
ഗദാഹതോ ബകോ യുദ്ധേ കിംചിദ്വ്യാകുലമാനസഃ ..19..
അഗണയ്യ തതഃ സാംബം യദുസൈന്യേ വിവേശ ഹ ..
സ ഗത്വാ തത്ര ഗദയാ ഗജവാജിരഥാന്നരാൻ ..20..
കൗണപഃ പോഥയാമസ മൃഗേംദ്രസ്തു യഥാ മൃഗാൻ ..
ഹാഹാകാരസ്തദൈവാസീദ്യദുസൈന്യേ നൃപേശ്വര
..21..
തതോ വിലോക്യ രോഷേണ രാജൻ രുക്മവതീസുതഃ ..
തത്രാഗതോഽഭയം കുർവൻ രഥേനാക്ഷൗഹിണീയുതഃ
..22..
അനിരുദ്ധ ഉവാച -
കിം കരിഷ്യസി ഹേ മൂഢ ത്യക്ത്വാ വീരസ്യ സംമുഖമ് ..
ഭീതാനാം മാരണേ ശ്ലാഘാ ന ഭവിഷ്യതി തേഽസുര ..23..
യദി ശക്തിശ്ച ത്വദ്ദേഹേ വിദ്യതേ ശൃണു മദ്വചഃ ..
മത്സംമുഖേ സമാഗത്യ കുരു യുദ്ധം പ്രയത്നതഃ ..24..
ഇതി ശ്രുത്വാനിരുദ്ധസ്യ വാക്യം രാജൻബകാസുരഃ ..
രുഷാ സ്ഫുരത്സർപ ഇവ യുദ്ധാർഥം ശീഘ്രമായയൗ
..25..
ആഗതം തം വിലോക്യാഥാനിരുദ്ധോ ധന്വിനാം വരഃ ..
നാരാചൈർദശഭീ രാജഞ്ജഘാന പ്രധനേ രുഷാ ..26..
തേ ശരാസ്തച്ഛരീരം വൈ ശീഘ്രം ഭിത്വാ ബഹിർഗതാഃ
..
പുനസ്തേ ഭീഷണം ഭിത്വാ വിവിശുർവൈ മഹീതലമ്
..27..
തതഃ പപാത സ ബകോ ഭീഷണേന സമന്വിതഃ ..

പൃഥിവ്യാം മൂർച്ഛിതോ ഭൂത്വാ യഥാ വജ്രഹതോ ഗിരിഃ
..28..
തദാ ജയജയരാവോ യദുസൈന്യേ ബഭൂവ ഹ ..
നേദുർദുംദുഭയശ്ചൈവ ഭേര്യഃ ശംഖാശ്ച ഗോമുഖാഃ
..29..
തതശ്ച രാക്ഷസാഃ സർവേ ക്രോധപൂരിതമാനസാഃ ..
സ്വനാഥൗ പതിതൗ ദൃഷ്ട്വാ യദൂൻഹംതും സമായയുഃ
..30..
തതഃ സമഭവദ്യുദ്ധമുഭയോഃ സേനയോർമൃധേ ..
ബാണൈഃ ഖഡ്ഗൈർഗദാഭിശ്ച
ശക്തിഭിർഭിംദിപാലകൈഃ ..31..
രാക്ഷസാനാം ബലം തീവ്രം ദൃഷ്ട്വാ രാജൻഹരേഃ
സുതാഃ ..
അഷ്ടാദശ ച സാംബാദ്യാ നിജഘ്നുർനിശിതൈഃ
ശരൈഃ ..32..
തത്ര തേഷാം ച ബാണൗഘൈഃ കൗണപാഃ പതിതാ
മൃധേ ..
കേചിന്മൃത്യും ഗതാഃ കേചിദ്ദുദ്രുവുർജീവിതൈഷിണഃ
..33..
അഥോത്ഥിതോ മുഹൂർതേന ബകോ രാജൻഭയംകരഃ
..
ത്വരം ജഗാമ ശത്രോശ്ചാനിരുദ്ധസ്യ തു സംമുഖേ ..34..
തത്ര ഗത്വാ ഗദാം ഗുർവീം ചിക്ഷേപ തച്ഛിരോപരി ..
ബാഹുനാ ച ബകോ രാജൻഹതോഽസീതി ബ്രുവൻ
വചഃ ..35..
താമാഗതാം വിലോക്യാഥ യമദംഡേന മാധവഃ ..
ചിച്ഛേദ സഹസാ രാജൻകുവാക്യേനേവ മിത്രതാമ് ..36..
തതഃ ക്രുദ്ധോ ബകോ യുദ്ധേ പ്രസാര്യ മുഖമണ്ഡലമ് ..
ദുദ്രാവ തം ഭക്ഷയിതും രാഹുശ്ചന്ദ്രമിവ ക്വചിത് ..37..

ആഗതം തം നിരീക്ഷ്യാഥാനിരുദ്ധോ ധന്വിനാം വരഃ ..
യമദംഡം പുനർനീത്വാ താഡയാമാസ തേന തമ് ..38..
തതോ ഭഗ്നശിരാ ഭൂത്വാ ഹ്യുദ്വമന്രുധിരം മുഖാത് ..
ചാലയന്വസുധാം രാജൻപതിതോ മൂർച്ഛിതോഽഭവത്
..39..
തതശ്ച ഭീഷണോ രോഷാത്പിതരം വീക്ഷ്യ മൂർച്ഛിതമ് ..
പരിഘേണ രണേ രാജന്നിജഘ്നാന തു യാദവാൻ ..40..
തതോഽനിരുദ്ധോ ബലവാന്നാഗപാശേന രോഷതഃ ..
ചകർഷ ഭീഷണം ബദ്ധ്വാ നാഗം വിഷ്ണുരഥോ യഥാ
..41..
തം ബദ്ധം പാശിനഃ പാശൈർഭഗ്നമാനമധോമുഖമ് ..
വിനിർജിതം ഹീനബലം സാംബോ വചനമബ്രവീത്
..42..
അസുരേന്ദ്രാനിരുദ്ധസ്യ ഹയമേധതുരംഗമമ് ..
ശീഘ്രം പ്രയച്ഛ ഭദ്രം തേ പുരീം ഗത്വാ വിധാനതഃ ..43..
അനിരുദ്ധം ഹരേഃ പൗത്രം ശ്രീകൃഷ്ണസ്യ മഹാത്മനഃ ..
നൃണാം പ്രദർശയൻ രൂപം വിചരംതം മിഷേണ ച ..44..
യം നമംതി സമാഗത്യ ദേവദൈത്യനരാഃ സുരാഃ ..
തം വിദ്ധി കൃഷ്ണസദൃശം നൃണാം പാപപ്രണാശനമ്
..45..
തേന ത്വം നിർജിതോ യുദ്ധേ ദുഃഖം മാ കുരു രാക്ഷസ ..
അസ്മാഭിഃ സഹിതോ ഗച്ഛ കർതും കൃഷ്ണസ്യ
ദർശനമ് ..46..
ഗർഗ ഉവാച -
ബോധിതഃ സോഽപി സാംബേന മുക്തഃ പാശൈശ്ച
വാരുണൈഃ ..
പുരീം ഗത്വാ ദദൗ തസ്മൈ ദ്രവ്യയുക്തം തുരംഗമമ്
..47..
തതഃസോഽപ്യനിരുദ്ധേന തുരംഗസ്യ തു പാലനേ ..

പ്രാർഥിതോ ഭീഷണോ രാജൻപ്രത്യുവാച വിചാര്യ തമ്
..48..
ഭീഷണ ഉവാച -
യദാ ഭവതി ചൈതന്യോ മത്പിതാ സുരപാലക ..
തദാഹം തസ്യ വചനാദാഗമിഷ്യേ ന സംശയഃ ..49..
ഇതീരിതോഽസൗ കില ഭീഷണേന
പ്രദ്യുമ്നപുത്രഃ ക്രതുവാഹനം ച ..
കൃത്വാ വിമാനേ യദുസേനയാ വൈ
സ്വയം സമാരുഹ്യ ജഗാമ ഖം ഹി ..50..

ഇതി ശ്രീഗർഗസംഹിതായാം ഹയമേധഖണ്ഡേ
ഉപലംകാവിജയോ നാമ വിംശോഽധ്യായഃ ..20..

ഹരിഃ ഓം തത്സച്ഛ്രീകൃഷ്ണാർപണമസ്തു ..

GO TOP